

Штучний інтелект та автоматизоване прийняття рішень: стандарти прозорості, людського контролю та судового перегляду

Автор: Берназюк Ян

Видання: Конституціоналіст · 2026

Дата публікації: 2026-09-08

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/shtuchnyj-intelekt-ta-avtomatyzovane-pryjniattia-rishen-standarty-prozorsti-liudskoho-kontroliu-ta-sudovoho-perehliadu/>

Відомості про матеріал

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

Підготовка та підвищення рівня кваліфікації помічників суддів, консультантів, наукових консультантів Верховного Суду в Касаційному господарському суді

4 вересня 2026 року

Ян БЕРНАЗЮК,

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Зміст

- 1 Конституція України: доступ до суду та межі автоматизованого розгляду справ
- 2 Новий технологічний рівень ШІ: можливості та ризики для судової діяльності
- 3 Міжнародні стандарти: прозорість, пояснюваність та людський контроль
- 4 Українська модель допустимого використання ШІ: Кодекс суддівської етики та Коментар до нього, Положення ВС
- 5 Висновки

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

- Стаття 124.
- Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.
- Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.
- Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи.
- Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору.

Стратегія діяльності Вищої ради правосуддя на 2026–2030 роки (рішення ВРП від 13 серпня 2026 року № 1663/0/15-26)

- Серед викликів для ВРП: «упровадження цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, у здійснення правосуддя та діяльність ВРП, перехід до повноцінного електронного судочинства, цифровізація діяльності судів, органів і установ системи правосуддя шляхом запровадження ЄСІКС;»
- Стратегічна ціль у межах покращення доступу до правосуддя: «4. Запровадження технологій штучного інтелекту у ВРП, судах, органах та установах системи правосуддя як допоміжного інструменту для підвищення якості, швидкості та ефективності опрацювання інформації, підготовки проєктів документів, аналізу матеріалів, структурування даних і підтримки управлінських рішень, а також сприяння єдності судової практики.»

Стратегія діяльності Вищої ради правосуддя на 2026–2030 роки (рішення ВРП від 13 серпня 2026 року № 1663/0/15-26)

- Очікуваний результат: «4. Широко застосовуються технології штучного інтелекту у ВРП, судах, інших органах та установах системи правосуддя, що знижує рівень навантаження, підвищує швидкість і якість опрацювання матеріалів, підготовки документів, сприяє єдності судової практики, забезпечуючи суддям кращий доступ до правових позицій Верховного Суду та аналітичних матеріалів.»
- Окремий напрям цифровізації: «1. Розроблення окремої Стратегії цифрової трансформації судової влади, Єдиних правил використання технологій штучного інтелекту та управління ризиками, пов'язаними з таким використанням.»

Стратегія діяльності Вищої ради правосуддя на 2026–2030 роки (рішення ВРП від 13 серпня 2026 року № 1663/0/15-26)

- Умови впровадження ШІ: «11. Упровадження інноваційних цифрових рішень, зокрема окремих інструментів ШІ, для автоматизації допоміжних процесів, підготовки проєктів документів, структурування та аналізу даних, за умови належного нормативного, технічного й етичного врегулювання.»
- Межа допустимого використання: «11. Інноваційні цифрові рішення, зокрема окремі інструменти ШІ, застосовуються в допоміжних процесах судочинства та судового адміністрування, включно з підготовкою проєктів документів, автоматизованим виокремленням сутностей, структуруванням і збагаченням даних, без підміни суддівського розсуду та з дотриманням вимог законності, безпеки й етики.»

У Вищій раді правосуддя обговорили можливості використання рішень Microsoft зі штучним інтелектом (11 серпня 2026 року)

- Під час робочої зустрічі ВРП із представником Microsoft обговорювали використання ШІ для опрацювання великих масивів документів різних форматів, роботи з реєстрами, аналізу судової практики та автоматизації окремих робочих процесів.
- ВРП також публічно акцентувала увагу на питаннях інформаційної безпеки, захисту персональних даних і конфіденційної інформації як передумовах використання таких рішень.

Як ШІ допомагає узагальнювати дисциплінарну практику Вищої ради правосуддя (12 серпня 2026 року)

- ВРП спільно з BRDO реалізувала тримісячний пілотний проєкт ШІ для первинного аналізу та узагальнення дисциплінарних рішень.
- Система щоденно збирає нові публічні рішення, структурує відомості про суддю, суд, обставини справи, підстави дисциплінарної відповідальності та вид стягнення, пов'язує документи однієї справи й формує первинний стислий виклад рішення.
- За результатами пілотування рішення готове до розгортання на власних ресурсах ВРП.

Ukraine 2025 Report, European Commission, SWD(2025) 759 final, 4 November 2025

- Європейська Комісія відзначає перші кроки України до наближення регулювання ШІ до EU AI Act, зокрема через Білу книгу та Дорожню карту.
- Усі цифрові адміністративні процедури та електронні державні послуги мають бути узгоджені із Законом України «Про адміністративну процедуру».
- Автоматизація не скасовує процедурних гарантій: цифрове рішення влади має залишатися контрольованим, пояснюваним та оскаржуваним.

Національна програма адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), постанова КМУ від 01.04.2026 № 438

- Національна програма переводить адаптацію до acquis ЄС у системний план із визначеними заходами, відповідальними органами та строками.
- У сфері ШІ орієнтиром для України є європейська ризик-орієнтована модель регулювання, закріплена Регламентом (ЄС) 2024/1689.
- Для судової системи це означає необхідність урахувати ще до впровадження ШІ права людини, прозорість, людський контроль, безпеку та управління ризиками.

EU Common Position on Accession Negotiations with Ukraine — Cluster 1: Fundamentals, AD 18/26, CONF-UA 2/26, June 2026

- Кластер 1 «Основи процесу вступу до ЄС» охоплює верховенство права, судову владу та основоположні права.
- Цифровізація судової системи має розглядатися не лише як спосіб підвищення ефективності, а і як питання прозорості, незалежності суду та гарантій справедливого процесу.
- Автоматизація судового адміністрування та майбутнє використання ШІ повинні посилювати, а не послаблювати незалежність судді та довіру до правосуддя.

OPENAI — GPT-6 ASTRA: A NEW GENERATION OF INTELLIGENCE

- GPT-6 Astra встановлює нові результати у складних випробуваннях здібностей ШІ: 97,6% на FrontierMath Tier 4 — тесті надскладних математичних задач; 99,9% на ARC-AGI-3 — тесті здатності розв'язувати нові, незнайомі завдання; 100% на ExploitBench — тесті роботи з відомими вразливостями програмного забезпечення.
- У завданнях із самостійною роботою за комп'ютером Astra показала 72,6% проти 65,7% у GPT-5.6 Sol, причому виконувала завдання приблизно за 40 хвилин замість 75, тобто приблизно на 47% швидше.
- Нова модель значно краще виконує довгі багатокрокові завдання, де потрібно самостійно шукати інформацію, працювати з програмами, перевіряти проміжний результат і виправляти власні дії. Для правосуддя це означає поступовий перехід від «чат-бота» до інтелектуального помічника у складному робочому процесі.

OPENAI — GPT-6 ASTRA: A NEW GENERATION OF INTELLIGENCE

- Astra може виконувати багатокрокові послідовності дій: працювати у браузері та інших програмах, проводити пошук, готувати документи, таблиці й презентації, дотримуватися заданого шаблону та коригувати роботу при зміні вимог. OpenAI повідомляє, що в одному з тестів реальної роботи у вебсередовищі Astra завершувала завдання приблизно у 1,9 раза швидше, ніж GPT-5.6 Sol.

- Головна зміна полягає в тому, що ШІ дедалі менше обмежується генерацією тексту. Він здатний працювати за схемою: отримати завдання → знайти потрібні матеріали → використати відповідні програми → виконати послідовність дій → перевірити результат → підготувати готовий продукт. Саме така здатність до самостійного виконання послідовності дій часто називається агентністю ШІ.

OPENAI — GPT-6 ASTRA: A NEW GENERATION OF INTELLIGENCE

- OpenAI окремо зазначає значний прогрес Astra у складних юридичних завданнях: модель краще відрізняє документи від установлених фактів, виявляє непідтверджені припущення та перетворює прогалини в матеріалах.
- Для суддів це відкриває чотири перспективи:
 1. Опрацювання великих масивів матеріалів справи — побудова хронології, систематизація документів, пошук суперечностей, зв'язків і пропущених аргументів.
 2. Поглиблений правовий пошук — одночасне дослідження законодавства, практики ВС, ЄСПЛ, Суду ЄС тощо із подальшою перевіркою їх релевантності.
 3. Перевірка якості проєкту судового рішення — виявлення суперечностей, прогалин у мотивуванні, повторів, термінологічної непослідовності та неперевіраних посилань.
 4. Автоматизація допоміжної роботи — підготовка таблиць, порівняльних матеріалів, презентацій, аналітичних довідок та узагальнень судової практики.

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) 2024/1689 ПРО ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (AI ACT) ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ТА РАДА ЄС

- Системи ШІ, які допомагають судовим органам досліджувати й тлумачити факти та право або застосовувати право до конкретних обставин, належать до високоризикових. Постраждала особа має право отримати чітке й змістовне пояснення ролі ШІ у процедурі прийняття рішення.
- AI Act не забороняє ШІ у правосудді, але переводить його у режим підвищених гарантій. Повністю автономне вирішення судових справ без ефективного людського контролю несумісне із вимогами AI Act.

Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts CEPEJ, Council of Europe, 2025

- Здійснення судової влади є виключною відповідальністю судів; ефективний доступ до судді-людини має бути завжди гарантований. Результати генеративного ШІ ніколи не є обов'язковими, а використання ШІ у судовій діяльності та підготовці рішень має бути прозорим.
- CEPEJ проводить чітку межу: ШІ може асистувати судді, але не може здійснювати правосуддя. Оцінка доказів, правове обґрунтування і суддівський розсуд залишаються людською функцією.

European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and their Environment CEPEJ, Council of Europe, 2018

- ШІ у правосудді має відповідати принципам фундаментальних прав, недискримінації, якості, безпеки, прозорості, неупередженості та справедливості. Принцип "under user control" означає: користувач має бути поінформованим і контролювати свій вибір.
- Хартія закладає базову формулу: ШІ не повинен бути директивним механізмом. Суддя і сторони мають залишатися поінформованими суб'єктами контролю.

Handbook on Human Rights and Artificial Intelligence CDDH, Council of Europe

- ШІ, який допомагає судовим органам досліджувати факти й застосовувати право, створює значні ризики для права на справедливий суд. Надмірне покладання на ШІ може призвести до стандартизації судових рішень і слідування рекомендаціям алгоритму через його уявну “перевагу”.
- Головна небезпека — не лише помилка ШІ, а й упередженість автоматизації (automation bias). Суддя не повинен втрачати автономію критичного мислення.

Ukraine: Artificial Intelligence Readiness Assessment Report. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2026

- 1-ше місце у світі за Індексом електронної участі ООН (E-Participation Index) Україна є лідером у залученні громадян до демократичних процесів через цифрові інструменти.
- 5-те місце в Ідексі онлайн-послуг ООН (Online Services Index) у 2024 році — підйом на 97 позицій з 2018 року.
- 40-те місце серед 195 країн у Government AI Readiness Index 2025 від Oxford Insights (показник цифровізації державних послуг — 99,63%).
- Висока цифровізація України створює можливість для відповідального використання ШІ у правосудді

HUDERIA: Human Rights, Democracy and Rule of Law Impact Assessment Council of Europe

- HUDERIA дає структуровані орієнтири для оцінки ризиків і впливу ШІ на права людини, демократію та верховенство права. Оцінювання має охоплювати контекст, дизайн, впровадження системи, потенційні ризики та заходи пом'якшення.
- Судовий ШІ треба оцінювати до впровадження, а не після шкоди. Ключові критерії — прозорість, недискримінація, якість даних, людський контроль і доступ до засобів захисту.

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

- Допустимі сфери використання ШІ:
- переклад мови або доказів, голосовий диктант та послуги транскрипції
- підготовка документів (включаючи аналітичні довідки у справах), оцінка доказів за допомогою технології електронного розкриття (e-disclosure)
- ідентифікація та аналіз характеристик сторін судового процесу для виявлення бар'єрів у доступності для сторін, які мають специфічні характеристики або вразливості
- ефективне сортування справ, ідентифікація проваджень, які потенційно придатні для спрощених або скорочених процедур, що дозволяє обробляти їх автоматично
- надання сторонам рекомендацій щодо відповідних форм врегулювання спору
- застосування інструментів електронних переговорів (e-negotiation) або електронної медіації (e-mediation)
- прогнозування потенційного результату провадження для сприяння врегулюванню спору.

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

- 8. ідентифікація, групування та управління пілотними справами та/або масовими позовами
- 9. пришвидшення та більш економічно ефективний правовий пошук, а також підготовка судових рішень

- 10. визначення релевантних доказів, а також надання шаблонів судових документів шляхом вилучення інформації зі справ
- 11. надання суддям оцінки суті справи та/або прогнозованих результатів провадження як засіб допомоги суддям в оцінці їхніх висновків
- 12. інтелектуальні інструменти правових досліджень, що посилюють здатність аналізувати складні правові бази, включаючи статuti та адміністративні акти, а також європейську, національну та порівняльну юриспруденцію
- 13. автоматизований розподіл справ між суддями на основі критеріїв, погоджених судовою владою
- 14. моніторинг дотримання процесуальних норм, автоматичні нагадування суддям та сторонам про майбутні процесуальні строки

Кодекс суддівської етики (Стаття 16)

- Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це:
- не впливає на незалежність та неупередженість судді,
- не стосується оцінки доказів,
- не стосується процесу ухвалення рішень,
- не порушує вимог законодавства.

Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14

- організація та систематизація доказів, наприклад, створення хронології подій на основі документів, індексація великих масивів текстових доказів для полегшення пошуку, виявлення дублікатів
- аналіз структурованих даних: наприклад, аналіз фінансових транзакцій на предмет нетипових операцій у справах про економічні злочини
- виявлення певних об'єктів на фото- чи відеоматеріалах (наприклад, розпізнавання облич або номерних знаків) (при цьому висновок про значення цього об'єкта робить суддя)
- ефективне оброблення великих обсягів інформації, знаходження тенденцій, виявлення зв'язків
- пошук релевантної практики (як допоміжна функція)

Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14

- Оцінка доказів не може бути делегована ШІ
- ШІ не може визначати результат справи (наприклад, рішення про задоволення)
- ШІ не може здійснювати юридичну кваліфікацію фактів
- Суддя не може використовувати ШІ для визначення пріоритетності чи достовірності доказів
- Заборонено автоматизоване визначення достовірності чи важливості доказів
- Заборонено тлумачення права та ухвалення рішень
- Заборонена підготовка мотивувальної частини рішень без контролю з боку судді
- Заборонено делегування ухвалення рішення ШІ, оскільки це означало б відмову від суддівської функції та відповідальності

Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117)

- узагальнення судової практики з метою забезпечення її єдності
- аналіз судових рішень із метою виявлення системних причин виникнення спорів (превентивне правосуддя) та підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства
- наповнення Базы правових позицій Верховного Суду
- аналіз та узагальнення великих обсягів даних на основі відкритих джерел інформації
- підготовка аналітичних документів і звітів
- автоматизація повторюваних робочих процесів, візуалізація даних у вигляді графіків і діаграм тощо
- створення та поширення інформації про діяльність Верховного Суду, сприяння веденню вебсторінок Верховного Суду в соціальних мережах
- створення чат-ботів, зокрема, для забезпечення зворотного зв'язку з відвідувачами Верховного Суду й учасниками судових процесів
- добір матеріалів для саморозвитку, підвищення кваліфікації та професійного навчання
- пошук нових ідей та підходів до організації робочих процесів
- переклад документів з іноземних мов
- виконання суто технічних завдань (наприклад, перевірка граматики, форматування тексту, транскрибування)

Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117)

- ШІ не може замінити професійну діяльність працівника (його критичне мислення, фахове судження, правову кваліфікацію та прийняття остаточного рішення)
- забороняється використовувати загальнодоступні технології ШІ для роботи з інформацією з обмеженим доступом (конфіденційною, таємною та службовою інформацією)
- забороняється опрацювання документів, які містять відомості, що охороняються законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення та інформацію із закритого судового засідання
- забороняється автоматичне створення проєктів рішень та будь-яких інших процесуальних документів, що ухвалюються у межах судового провадження
- забороняється прогнозувати індивідуальні рішення суддів у конкретних справах
- забороняється опрацювання матеріалів судової справи, що містять персональні дані
- забороняється аналіз та моніторинг поведінки працівників
- забороняється завантажувати службові документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, у тому числі персональні дані суб'єктів звернення або учасників процесу, банківську таємницю, адвокатську таємницю тощо

Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178)

- розпізнавання текстів завантажених в Систему документів, їх класифікація
- виявлення в текстах документів інформаційних сутностей, що можуть мати юридичне значення, деперсоналізація та маскування конфіденційної інформації
- стенограма судових засідань та службових нарад, інші перетворення мовлення в текст

- озвучування текстів судових рішень, інших документів на запит користувача, озвучування елементів інтерфейсу Системи, зокрема для людей з порушенням зору
- узагальнення вмісту документів, перевірка вмісту на наявність змістових, граматичних, орфографічних, пунктуаційних помилок
- перевірка актуальності норм законодавства, на які посилається автор документа
- автоматичний переклад документів

Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178)

- 8. контекстний семантичний пошук релевантних документів, підбір судової практики
- 9. рекомендація методології дослідження матеріалів та розгляду судової справи
- 10. генерація проєктів процесуальних документів
- 11. виявлення девіацій під час розгляду судової справи, зокрема ігнорування контексту, поданих доказів та аргументів, відхилення від судової практики
- 12. надання базової правової допомоги користувачам
- 13. підбір оптимальної моделі розгляду справи
- 14. віртуальний аватар-асистент на базі технологій штучного інтелекту
- 15. максимальна підтримка та супровід користувача без спеціальної підготовки на всіх етапах процесуальної взаємодії з судами

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

- кінцева відповідальність за судові рішення має залишатися за людьми; ШІ повинен підтримувати, а не замінювати суддів
- ухвалення рішень повинно — явно та неявно — здійснюватися лише суддями
- ухвалення рішень не може бути делеговане технології або здійснюватися за допомогою неї
- технологія не повинна втручатися у сферу правосуддя
- технологія не повинна перешкоджати критичному мисленню суддів, оскільки це може призвести до стагнації правового розвитку
- технологія, зокрема, не повинна використовуватися для прогнозування рішення конкретного судді
- використання ШІ для прийняття рішень як заміни людським рішенням (не входить в обсяг допустимого використання технологій)
- використання інструментів як заміни власному правовому дослідженню судді може підірвати здатність окремого судді досліджувати та приймати рішення

Opinion № 28 (2025) of CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice

- допоміжні технології мають використовуватися лише для підтримки та зміцнення верховенства права
- використання ШІ та інших допоміжних технологій для пом'якшення робочого навантаження та стресу суддів
- ШІ може бути корисним для збільшення кількості справ, які судді здатні розглянути протягом певного проміжку часу

Opinion № 28 (2025) CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice

- допоміжні технології не повинні використовуватися для прогнозування або заміни процесу прийняття рішень окремим суддею
- судді не повинні вдаватися до покладання на технології без застосування необхідного нагляду за прийняттям рішень щодо результатів, вироблених використаною технологією
- судді не повинні покладатися на технології без проведення належних перевірок для виявлення потенційних галюцинацій ШІ, які вони можуть містити
- неналежне використання цих технологій може вплинути на якість виконаної роботи, якщо воно призводить до втрати суддівської автономії та контролю
- захист належних умов праці суддів є критично важливим для ефективного та відповідального використання ШІ та інших допоміжних технологій, щоб уникнути недоречного надмірного покладання на них

ВИСНОВКИ

- ШІ у правосудді допустимий лише як допоміжний інструмент і не може підміняти конституційну функцію суду зі здійснення правосуддя.
- Оцінка доказів, правова кваліфікація обставин і визначення результату справи є виключною сферою суддівського розсуду та не підлягають делегуванню ШІ.
- Правомірне використання ШІ потребує прозорості, пояснюваності, людського контролю, захисту даних, недискримінації та ефективною можливості оскарження алгоритмічного впливу на процедуру або результат судового розгляду.

Конституційні засади представництва прокурором інтересів держави (суспільства) в суді: субсидіарний механізм захисту після рішення КСУ № 6-р(II)/2025

- ДЕКЛАРАЦІЯ ПРОЗОРОСТІ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
- Під час підготовки цих тез інструменти ШІ використовувалися як допоміжні засоби для структурного редагування, мовно-стилістичного вдосконалення, перевірки логічної послідовності викладу та формування альтернативних редакцій окремих фрагментів тексту. З урахуванням підходу GAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy) таке використання мало асистивний характер і не охоплювало визначення концепції дослідження, правової оцінки джерел або формулювання остаточних висновків.
- Концепція дослідження, правова інтерпретація джерел, оцінка судової практики, наукові висновки та остаточна редакція тексту належать авторові. Усі результати, отримані за допомогою інструментів штучного інтелекту, були перевірені, критично оцінені та прийняті або відхилені автором.

Додаткові джерела

- 1. Берназюк Ян. Штучний інтелект та система правосуддя України: результати співпраці у році, що минув <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spiivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
- 2. Берназюк Ян. Наукові надбання як основа для наступних кроків на шляху інтеграції штучного інтелекту в систему правосуддя <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-ia-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
- 3. Берназюк Ян. Цифрова ера правосуддя: роль ШІ у забезпеченні єдності судової практики в Україні <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>

- 4. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence and the Judicial system of Ukraine: results of cooperation in the past year <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
- 5. Берназюк Ян. Штучний інтелект і його використання для забезпечення єдності судової практики як складової довіри до суду // Слово Національної школи суддів України. – 2024, № 2(49), С. 16-35. DOI: 10.37566/2707-6849-2024-4(49)-2 https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
- 6. Берназюк Ян. Ера ШІ й роль верховних судів у цифровій трансформації правосуддя // Юридична газета. 2025. № 4 (792). - С. 16-18. <https://jur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
- 7. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence in the Ukrainian Judiciary: Charting the Course Under the Digital Gavel <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
- 8. Bernaziuk Ian. Benchmarking Justice: Can AI Uphold the Rule of Law? <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
- 9. Берназюк Ян, Фонова Олена. Правосуддя 2035: між правом і кодом. Випуск № 18 подкастів НШСУ https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAI5p5KP3tY_G
- 10. Штучний інтелект у роботі адвоката та судовому процесі: можливості, межі, відповідальність <https://youtu.be/qJ2FCeOEWQ>
- 11. Коментар до статті 16 (використання суддею технологій ШІ) Кодексу суддівської етики <https://constitutionalist.com.ua/komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnohij-shi-kodeksu-suddivskoi-etyky>
- 12. Bernaziuk Ian. Integration of AI into the Justice System of Ukraine: Normative Boundaries, Technological Sovereignty, and Case-Law https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/182_Integration_AI_into_Ukraine%E2%80%99s_Justice_System_bernaziuk.pdf
- 13. Bernaziuk Ian Educational and Practice-Oriented Initiatives: Preparing the Judiciary of Ukraine for the Age of AI https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/183_Preparing_Ukrainian_Judges_for_AI_bernaziuk.pdf
- 14. Bernaziuk Ian. Sovereign AI: From a Technological Idea to a Matter of State Resilience <https://constitutionalist.com.ua/sovereign-ai-from-a-technological-idea-to-a-matter-of-state-resilience>
- 15. Берназюк Я. О. Штучний інтелект у наукових дослідженнях: особистий науковий внесок, академічна доброчесність і відповідальність. Zenodo. 2026. DOI: 10.5281/zenodo.22257136. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.22257136>
- 16. Берназюк Я. О. Штучний інтелект та автоматизовані системи у публічному адмініструванні й судочинстві: людський контроль, мотивованість, перевірюваність та відповідальність у практиці Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. Zenodo. 2026. Version 1.0. DOI: 10.5281/zenodo.22274766. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.22274766>

Джерела та матеріали

1. Стратегія діяльності Вищої ради правосуддя на 2026–2030 роки (рішення ВРП від 13 серпня 2026 року № 1663/0/15-26). <https://www.hcj.gov.ua/doc/doc/60877>
2. У Вищій раді правосуддя обговорили можливості використання рішень Microsoft зі штучним інтелектом (11 серпня 2026 року). <https://www.hcj.gov.ua/news/u-vyshchii-radi-pravosuddya-obgovoryly-mozhlyvosti-vykorystannya-rishen-microsoft-zi-shtuchnym>
3. Як ШІ допомагає узагальнювати дисциплінарну практику Вищої ради правосуддя (12 серпня 2026 року). <https://hcj.gov.ua/news/yak-shi-dopomagaye-uzagalnyuvaty-dyscyplinarnu-praktyku-vyshchoyi-rady-pravosuddya>
4. Ukraine 2025 Report, European Commission, SWD(2025) 759 final, 4 November 2025. <https://ec.europa.eu/transparency/documents-register>
5. Національна програма адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis EC), постанова КМУ від 01.04.2026 № 438. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2026-n>

6. EU Common Position on Accession Negotiations with Ukraine — Cluster 1: Fundamentals, AD 18/26, CONF-UA 2/26, June 2026.
<https://register.consilium.europa.eu/>
7. EU Common Position on Accession Negotiations with Ukraine — Cluster 1: Fundamentals, AD 18/26, CONF-UA 2/26, June 2026.
<https://register.consilium.europa.eu>
8. OPENAI — GPT-6 ASTRA: A NEW GENERATION OF INTELLIGENCE. <https://openai.com/index/gpt-6-astra>
9. РЕГЛАМЕНТ (ЄС) 2024/1689 ПРО ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (AI АКТ) ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ТА РАДА ЄС.
https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng?utm_source=chatgpt.com
10. РЕГЛАМЕНТ (ЄС) 2024/1689 ПРО ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (AI АКТ) ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ТА РАДА ЄС.
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng>
11. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts CEPEJ, Council of Europe, 2025.
https://rm.coe.int/cepej-2025-18final-en-draft-guidelines-on-the-use-of-generative-ai-for/48802a4ad1?utm_source=chatgpt.com
12. Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts CEPEJ, Council of Europe, 2025.
<https://rm.coe.int/cepej-2025-18final-en-draft-guidelines-on-the-use-of-generative-ai-for/48802a4ad1>
13. European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and their Environment CEPEJ, Council of Europe, 2018. <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>
14. Handbook on Human Rights and Artificial Intelligence CDDH, Council of Europe.
<https://rm.coe.int/artificial-intelligence-handbook/48802b5bf2>
15. Ukraine: Artificial Intelligence Readiness Assessment Report. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2026. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000398153>
16. HUDERIA: Human Rights, Democracy and Rule of Law Impact Assessment Council of Europe.
<https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/huderia-risk-and-impact-assessment-of-ai-systems>
17. Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary.
<https://rm.coe.int/ccje-opinion-no-26-2023-final/1680adade7>
18. Кодекс суддівської етики (Стаття 16). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-24#Text>
19. Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14.
<https://constitutionalist.com.ua/komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnologij-shi-kodeksu-suddivskoi-etyky>
20. Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117).
<https://constitutionalist.com.ua/poperednij-proiekt-polozhennia-pro-vykorystannia-tekhnologij-shi-pratsivnykamy-aporatu-vs>
21. Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117).
https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Polozhennya_SHI.pdf
22. Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178).
https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/normatyvno-pravova%20baza/N_178_2025_dodatok.pdf
23. Opinion № 28 (2025) of CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice.
<https://rm.coe.int/opinion-no-28-2025-of-the-ccje-published-/4880296bfa>
24. Конституційні засади представництва прокурором інтересів держави (суспільства) в суді: субсидіарний механізм захисту після рішення КСУ № 6-п(II)/2025. <https://constitutionalist.com.ua/konstytutsijni-zasady-predstavnytstva-prokurorom-interesiv-d-erzhavy-suspilstva-v-sudi-subsydiarnyj-mekhanizm-zakhystu-pislia-rishennia-ksu-6-r-ii-2025>
25. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-s-pivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
26. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliak-hu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
27. Додаткові джерела.
<https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
28. Додаткові джерела.
<https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
29. Додаткові джерела. https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
30. Додаткові джерела.
<https://jur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
31. Додаткові джерела.
<https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>

32. Додаткові джерела. <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
33. Додаткові джерела. https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAl5p5KP3tY_G
34. Додаткові джерела. <https://youtu.be/-qJ2FCeOEWQ>
35. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/182_Integration_AI_into_Ukraine%E2%80%99s_Justice_System_bernaziuk.pdf
36. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/183_Preparing_Ukrainian_Judges_for_AI_bernaziuk.pdf
37. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/sovereign-ai-from-a-technological-idea-to-a-matter-of-state-resilience>
38. Додаткові джерела. <https://doi.org/10.5281/zenodo.22257136>
39. Додаткові джерела. <https://doi.org/10.5281/zenodo.22274766>

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора